

Заняття 8

Авраам та його нащадки

Розділ для читання: Розділи 6 та 7 з «Провідника до Біблії»

Головні періоди: Родина Авраама. Ізмаїл та Ісаак (Буття 16-21)

Відносини за заповітом

Біблійний матеріал уроку: Книга Буття 12-40.

Цілі уроку: Ознайомитись із:

- обіцянками та заповідями, які Бог уклав з Авраамом; головними членами родини Авраама;
- уроками, які можна здобути на прикладі їх життя.

Ізмаїл та Ісаак (Буття 16-21)

І все-таки Божі обіцянки почали здійснюватись ще за життя Авраама. Оскільки Аврааму судилось стати засновником багатьох народів, він мав стати батьком дитини. Йшов час, і Сарра не молодшала. Вона мала служницю на ім'я Агар, рабиню- єгиптянку, і Сарра зробила так, щоб Агар народила дитину від Авраама. У давнину це було звичайною практикою, щось на кшталт сучасного сурогатного материнства, ось тільки в наші часи запліднення у таких випадках, як правило, здійснюється за допомогою медичної процедури, а не шляхом статевого зв'язку.

Як Сарра і сподівалась, Агар завагітніла та народила сина, Ізмаїла. Проте Ізмаїл не був тою дитиною, яку обіцяв Бог. Коли

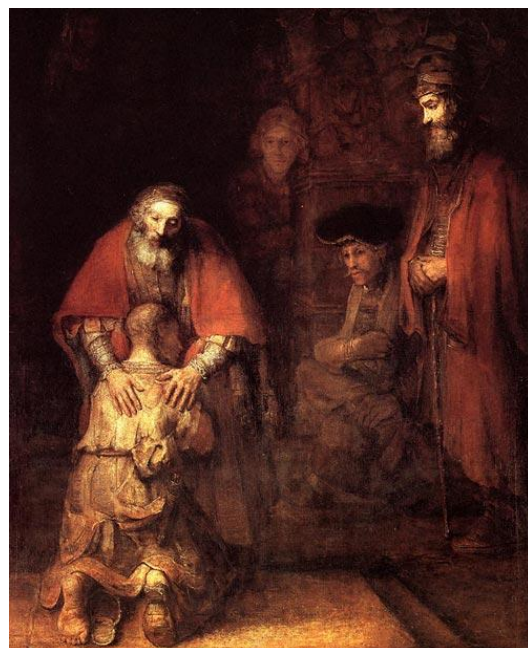
Ізмаїлові сповнилось тринадцять років, Бог знов явився Авраамові. «... Я поблагословлю його, - казав Бог, - ... і великим народом учиню Я його. А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі» (Буття 17:20-21).

Почувши, що у Сарри народиться дитина, Авраам розсміявся (Буття 17:17). Швидше за все, він розсміявся незлостиво, - його розвеселило припущення, що подружжю настільки похилого віку треба готуватися до народження первістка. Коли ж Бог підтвердив Своєю обіцянку Саррі, вона також розсміялась (Буття 18:9-12). Але Бог залишився вірним Своїм словам, і скоро у подружжя дійсно з'явився син. Відповідно до ситуації вони дали йому ім'я Ісак, що значить «сміх».

Очевидно, що народження Ісака було вельми незвичайним. Воно стало можливим тому, що Бог призупинив нормальний хід природи. Певно, Він відстрочив народження Ісака, щоб показати Авраамові, Саррі та усім, хто слідував за Ним, дещо надзвичайно важливе. Те, що Його обіцянки здавались неможливими, зовсім не заважало їм здійснюватися. Ось і коли Сарра розсміялась, Бог сказав їй: «Чи для Господа є річ занадто трудна?» (Буття 18:14). Щоб справді вірити в Бога, ми маємо прагнути зберігати нашу віру навіть тоді, коли слова Бога є вищими за наше розуміння. У цьому і полягає сутність віри.

Принесення Ісака в жертву (Буття 22)

Щодо Авраама та Сарри, то тепер вони були впевнені в тому, що Бог дійсно здатний робити те, що людям здається неможливим. Але чи насправді вони навчилися довіряти Богові? Для того, щоб дізнатися про це, Бог надіслав Авраамові особливе випробування. Коли Ісак почав дорослішати (традиційно вважається, що на той час йому було біля дванадцяти років), Бог звелів Авраамові відвести хлопчика на вершину гори, звести там жертвопник, покласти на нього Ісака та принести його в жертву Богові. Гора Морія згодом

стане називатися Сіоном. Саме тут буде збудовано Єрусалим, і саме тут буде страчено Самого Ісуса.

Дивно, але Аврамова віра в Бога була на той час настільки сильною, що він не гаючись скорився. Очевидно, що цей Божий наказ звучав безглуздо. Якщо Бог повсякчасно стверджував, що через Ісака Він благословить світ, чому зараз Він просить Авраама умертвити хлопчика? І якщо слід дотримуватися Божих заповітів чинити правильно й морально, то як Він може вимагати від Авраама принести в жертву дитину, подібно до того, як це робиться у деяких поганських релігіях?

Так чи інакше, навіть незважаючи на те, що цей наказ був непоясним та важким у моральному плані, Авраам був готовий підкоритись. У Новому Заповіті, там, де розтлумачується ця подія, припускається, що Авраам вже здогадувався про те, що зробить Бог. Після того, як Ісак помре, думав Авраам, Бог поверне його до життя (Послання до Євреїв 11:17-19). Та Бог мав Свій власний задум. Як тільки Авраам здійняв ножа, щоб заколотися Ісака, Бог стримав його руку. Він похвалив Авраама за його віру та вказав йому на ягня, що заплуталось у кущах, якого можна було принести в жертву замість Ісака.

Історія Ісака дає нам добрий урок щодо сутності віри. Слідуючи за Богом, ми інколи можемо опинитись у ситуаціях, в яких Він просить нас вчинити щось таке, що здається нам нерозумним. Так, вчення Ісуса містить багато принципів, що суперечать нашим уявленням про доцільність та справедливість. Він навчає нас не відповідати на удари по щоці, коли нас б'ють (Євангелія від Матвія 5:39), прощати тим, хто грішить супроти нас, навіть якщо це повторюється сотні разів (Євангелія від Матвія 18:21-22), чинити добро тим, хто ненавидить нас (Євангелія від Луки 6:27-28). Це зовсім не так, як вчинили би ми на заклик здорового глузду та природних потягів. Та Бог закликає нас повірити Йому, і тоді ми побачимо, наскільки добре жити саме так.

Відносини за заповітом

Жертвоприношення Ісака, яке не відбулося, було однією з останніх помітних подій життя Авраама, що вже добігало кінця. Біблія наводить деякі подробиці щодо останніх років життя Авраама: одруження Ісака з Ревекою, його двоюрідною сестрою; смерть та поховання Сарри; друге одруження Авраама з жінкою на ім'я Кетура, яка народила йому ще кілька синів. Але ці епізоди, насправді, лише доповнення до його сповненого вірою життя.

Між іншим, одну з сторін життя Авраама нам іще належить дослідити, - мова іде про те, як Бог виклав Авраамові Свої обіцянки. Він надав їм форми заповіту (Буття 15:18; 17:10). Укладення заповіту (угоди) є типовим для Бога у Писанні. Раніше Він уклав заповіт з Ноєм, пообіцявши ніколи вже не знищувати людство у водах потопа (Буття 9:9-11). І далі протягом усієї Біблії Бог укладає багато заповітів і з окремими людьми, і з цілими народами.

У такому випадку, безсумнівно є важливим зрозуміти саму ідею заповіту. Ми можемо уявити собі заповіт як спосіб дати урочисту обіцянку. За словами Самого Бога, Його заповіт з Авраамом дорівнювався клятві, що Він виконає обіцяне (Буття 26:3).

Заповіти були досить поширеними у давньому світі. Археологами знайдено сотні документів, в яких зафіксовано сотні різноманітних угод. Чимось вони нагадують сучасні контракти, але є і суттєві відмінності. За часів Авраама, як правило, угоди укладались за ініціативою людини, яка посідала визначне становище, часто за ініціативою царя. Він укладав угоду із кимось зі своїх підданих, і сама по собі угода передбачала, що цьому підданому буде надано особливих благодіянь.

Слід зазначити, що у фіксуємих угоду документах часто зовсім не згадувались обов'язки підданого. Не було потреби спеціально домовлятися щодо обов'язків підданого, тому що кожен знав, що від нього очікують, - бути готовим виповнити будь-яку вимогу свого пана. Це стосується і Божих заповітів, про які говориться в Біблії. Інколи вони звучать так, нібито тільки Бог зі Свого боку дає благословення тому, на кого розповсюджується дія заповіту. Але підвалинами цьому є те, що в дійсності від тих, з ким Бог укладе заповіт, очікується покора. Якщо вони не скоряються, Бог залишає за Собою право брати назад Свої обіцянки, що були надані за заповітом.

Приклад до цього твердження знаходиться в Книзі Чисел, де Бог укладає угоду з людиною на ім'я Пінхас, онуком Аарона, брата Мойсея. Пінхас особливо ревно намагався повернути Ізраїль до правильного поклоніння Богові. За це Бог пообіцяв навіки залишити за родиною Пінхаса первосвященство (Числа 25:10-13). На перший погляд ця обіцянка не містить ніякої умови. Але умова була невисловленою (припускалося, що вона є відомою обом сторонам), і про це знали і Бог, і Пінхас, а саме, що повна непокора Богові може зробити цей заповіт недійсним.

І це трапилось через кілька поколінь. Ілій, нащадок Пінхаса, служив первосвящеником протягом сорока років. Він мав два сина: одного звали Пінхас (безумовно, на честь його славного пращура), а другого - Гофні. Але на відміну від Пінхаса, який жив за минулих часів, ці двоє були повністю розбещені. Вони крали пожертви, які люди приносили до Господнього вівтаря, та чинили перелюб з жінками, що прислужували під час богослужінь. І що було ще гіршим, Ілій нічого не робив, окрім дорікань своїм синам за їхню негідну поведінку (Перша книга

Царів 2:22-25).

Тому Бог надіслав до Ілія посланника сказати, що Він розриває довготривалу угоду з родиною Ілія. Ось слова посланника: Тому то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені! (Перша книга Царів 2:30)

Крім того, Бог сказав, що позбавить родину Ілія священства та передасть його тому, хто буде вірним Богові (Перша книга Царів 2:31-36). Скоро після цього Ілій та його сини померли - усі в один день (Перша книга Царів 4:17-18), і Бог позбавив їх рід священства.